

VYJÁDŘENÍ

školitele disertační práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Martin Tůma

Název práce: Prostá ekonomická újma

Jméno a příjmení školitele: prof. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

Kontrola na shodu: Theses.cz vygeneroval maximální míru shody <7 % u dokumentů na internetu. Nejvyšší dosazená míra shody (7 %) je s autorovou vlastní diplomovou prací (viz TŮMA, Martin. Smluvní odpovědnost a její limitace. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra občanského práva, obhájené v roce 2017), kterou autor uvádí mezi dalšími zdroji v závěru své disertační práce. Turnitin vygeneroval celkové procento shody se všemi dokumenty okolo 22 %. I na základě posouzení práce samotné lze uzavřít, že předložená práce je originálním dílem, je výsledkem tvůrčí činnosti autora.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor zvolil ne zcela frekventovaný fenomén civilního deliktního práva (prostá ekonomická újma, resp. čistě ekonomická újma), tj. problematiku určité kategorie/typologie újmy (resp. odpovědnosti za ni), a to právě s ohledem na změny přinášené rekonstrukcí soukromého práva, zejm. se zřetelem na textaci § 2910.

Vycházel ze zjištění, že dosavadní stav nauky, poznání a odborné diskuse o prosté ekonomické újmě není zatím dostatečně jasný, strukturovaný ani jednoznačný (viz také jeho kritické zhodnocení dosavadního stavu poznání na str. 5 a násl.). Jde proto nepochybně o téma, které zasluhuje pozornost odborné veřejnosti a zejména pak detailnější analýzu východisek a předpokladů této újmy a její případné náhrady v českém právu, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách, jakož – a to především – v dosud publikované komentářové literatuře.

Disertant v úvodu své práce jasně vymezuje její cíle (analyticko-komparativní, jakož i v závěru syntetické), definuje výchozí teze a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu jsou v úvodu zřetelně naznačeny, i z práce samotné je patrné, že zvolil analyticko-komparativní přístup, který kombinuje s evaluací odborné literatury, aby nakonec dospěl k obecnějšímu poznatku (tj. k určité syntéze vybrané problematiky náhrady prosté ekonomické újmy). Mezi své výzkumné teze řadí následující otázky:

- Je restriktivní přístup k náhradě prosté ekonomické újmy opodstatněný?
- Uplatní se argumenty proti nahrazení prosté ekonomické újmy i v českém prostředí?
- Odpovídá úprava omezení náhrady prosté ekonomické újmy stěžejním zásadám a funkčním východiskům českého deliktního práva?
- Úvahy de lege lata – jak by stávající pravidla náhrady prosté ekonomické újmy měla být aplikována?
- Úvahy de lege ferenda – jaký přístup by měl k prosté ekonomické újmě zaujmout zákonodárce?

Domnívám se, že výše uvedené otázky jsou legitimní, že je třeba si je položit a nepřejímat bez dalšího narativy a přístupy německé doktríny, resp. závěry plynoucí z Německu blízkých právních systémů. V Evropě se uplatňují vedle německé i anglický a francouzský model a je vhodné širší komparativní zkoumání. V tomto smyslu jsou velmi přínosná jeho kritická syntetická shrnutí, jež jsou obsahem kapitoly 8 a jež dávají odpovědi na položené otázky. Metodologická stránka tak nebyla podceněna, je devizou Tůmovy práce a prokazuje jeho silnější teoretický, privatistický a deliktní základ.

V tomto ohledu prokázal schopnost netradičního a axiomy nezátíženého kritického nadhledu nad zákonným textem, projevil znalost relevantní (recentní i historické) literatury (a dalších pramenů).

Svou prací se dotýká několika v teorii diskutovaných problémů občanskoprávní odpovědnosti souvisejících s obtížným vymezením zákonných, popř. judikатурních kritérií náhrady čistě ekonomické újmy.

Velmi oceňuji jeho samostatné úvahy o potřebnosti brát v potaz oprávněné majetkové zájmy škůdce, aby současně vracel důsledně do diskuse téma poškozených a jejich oprávněných zájmů a hledal určitou vyváženost. Rovněž, myslím, přesvědčivě poukazuje na situace, kdy i újmy plynoucí ze zásahů do relativních majetkových práv jsou nebo mají být pro třetí osoby předvídatelné, a tedy vlastně i nahraditelné. Kvituji rovněž to, že otevírá potřebnou diskusi o tom, zda hierarchie zvolená zákonodárcem (inspirovaná 124 let starým BGB) preferující bez dalšího práva absolutní není překonaná. Argumentuje přitom významem některých relativních práv. Kriticky se dále vyjadřuje k aplikaci teorie ochranného účelu normy tam, kde to může prakticky eliminovat samu preventivní funkci náhrady škody a k aplikaci kritéria předvídatelnosti, které je dle autora v určitém ohledu přeceňováno. V práci se nicméně dotýká řady dalších zajímavých otázek – za všechny zmíním pojetí generální prevence v § 2900 jako ochranné normy.

Pro správné pochopení problematiky je nepochybně žádoucí komparativní analýza, jak ostatně autor činí – nakořlí jsou známy zdejší inspirační zdroje.

O jeho setrvalejším zájmu o zkoumanou problematiku svědčí i několik známých publikačních příspěvků, které jsou zároveň publikací dílčích závěrů jeho disertace.

- TŮMA, Martin: Jaký je skutečný přínos ochranného účelu normy. Soukromé právo, ročník VIII, číslo 12/2020, s. 21. ISSN 2533-4239.
- TŮMA, Martin. Předpoklady vzniku nároku na ušlý zisk za mimořádných okolností s ohledem na dosavadní judikaturu českých soudů. In: SEDLÁČEK, Miroslav. STŘELEČEK, Tomáš. Povinnost a odpovědnost v civilním právu hmotném a procesním. Speciální problémy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 35-43. ISBN 978-80-7676-244-2.

Jako doktorand se kol. Tůma účastnil úspěšně řešení grantového úkolu TAČR – Reakce právního systému ČR na pandemii COVID -19, v jehož rámci publikoval spolu se svým školitelem několik výstupů:

- ELISCHER, David, TŮMA, Martin. Dopady pandemie do různých oblastí soukromého práva s důrazem na oblast náhrady škody. In: KYSELA, Jan a ŘEPA, Karel a kol. Reakce právního systému České republiky na covidovou pandemii. Teoretik. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-633-0.
- ELISCHER, D., TŮMA, M. Glosa I: K náhradě škody podle krizového zákona z pohledu soukromoprávního – jak je to s protiprávností? 2020. Publikováno na webu pravoakrize.net.
- ELISCHER, D., TŮMA, M. Glosa II: K náhradě škody podle krizového zákona z pohledu soukromoprávního – škoda jako újma na jmění. 2020. Publikováno na webu pravoakrize.net.
- ELISCHER, D., TŮMA, M. Glosa III – rozdíly v rozsahu náhrady škody podle Pandemického a Krizového zákona – aneb jak je to s ušlým ziskem a marně vynaloženými náklady? 2021. Publikováno na webu pravoakrize.net. Přičemž některé z nich – jak mi je známo – již byly citovány v další odborné literatuře.

2. Logická struktura a členění disertační práce:

Text (329 tis. znaků včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy *de lege ferenda*.

Práce je rozdělena do 7 velkých kapitol (částí), kdy první dvě z nich (tj. kap. 1-2) usilují o základní charakteristiku prosté ekonomické újmy a občanskoprávní odpovědnosti z obecného pohledu, plní spíše roli propedeutickou či definiční.

Třetí část představuje rovněž komparativně-právní základnu pro další výklady, neboť se zabývá genezí a vývojem prosté ekonomické újmy v německém, rakouském, francouzském, nizozemském, švýcarském, italském, španělském, japonském, anglickém a americkém právu až do nejaktuálnější současnosti, analyzuje všechny relevantní definice a teoretické přístupy. Autor nezůstane nic dlužen ani evropským projektům soft law (PETL).

Kapitola čtvrtá se již věnuje tématu kategorizace přístupů k prosté ekonomické újmě tak, jak se zrcadlí v aktuální doktríně. Za přínosné a zdařilé pokládám i pasáže o základních argumentech svědčících pro (ne)nahrazování prosté ekonomické újmy (strukturace odborné debaty). Svůj smysl pak má i samostatná kapitola 7 věnovaná ochrannému účelu normy a zhodnocení významu teorie ochranného účelu.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použit dostatečný počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenná základna je reprezentativní a zahrnuje relevantní tituly naší i zahraniční aktuální právní nauky, dále publikace reflektující právní úpravu starší i ryze historickou.

Lze ocenit, že neváhá konfrontovat základní názory české i zahraniční doktríny (Bussani, Dam, Koziol, Markesinis, Faure, Wagner, Tichý, Larenz, Melzer, Pelikánová, Švestka a mnoho jiných) a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, přičemž však přichází i s vlastním postojem k problému.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava disertační práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je adekvátní. Autor dbal mých pokynů a připomínek a práce prošla jazykovou korekturou. K drobným přehlédnutím došlo spíše ojediněle. S právní terminologií je pracováno správně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů i autorsky originálních závěrů. U ústní obhajoby by se proto mohl autor znovu a podrobněji vyjádřit zejména

- ke svým kritickým úvahám k pojetí (funkci a smyslu) generální prevenční povinnosti (§ 2900) v současném českém deliktním právu.

6. Odborná kvalita zpracování tématu disertační práce

Práce je po odborné stránce standardní, kvalitně argumentačně podpořena a splňuje tak požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorovy utříděné znalosti vybrané právně-teoretické civilistické problematiky, jakož i souvisejících soukromoprávních a procesních otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech.

Závěr:

Předložená práce prokázala vědeckou samostatnost Mgr. Martina Tůmy při zpracovávání ne zcela zmapovaného tématu, schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře domácí i zahraniční. Je snad příslibem dalších podobně inspirujících nedogmatických vědeckých počinů.

Práci proto **doporučuji k ústní obhajobě před příslušnou komisí pro obhajoby disertačních prací.**

Datum: 1. 2. 2024

Podpis školitele disertační práce
Prof. JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.